

Ramaria fennica

Lilafotad fingersvamp

Storsvampar, Basidiesvampar

Klass: *Agaricomycetes*, **Ordning:** *Gomphales*, **Familj:** *Ramariaceae*, **Släkte:** *Ramaria* (korallfingersvampar), **Art:** *Ramaria fennica* - lilafotad fingersvamp (P.Karst.) Ricken **Synonymer:** *Clavaria fennica* P.Karst., *Ramaria fennica* var. *fennica* (P.Karst.) Ricken, *Clavariella fennica* (P.Karst.) P.Karst.

Kännetecken

Lilafotad fingersvamp är en relativt liten korallfingersvamp, ca 5-12 cm hög och 4-7 cm bred, med dystert gråbrun färg. Stammen är relativt kraftig, vid basen vit och upptill mer eller mindre tydligt lilafärgad. Grenarna är inte lila utan gråbruna och som äldre blir svampen mörkt gråbrun och kan då vara svår att upptäcka mot bakgrund av multnande höstlöv. Hyferna har söljor och sporererna är vårtiga. I ädellövskog i södra Sverige finns en närstående art, *R. fumigata*, som tidigare felaktigt sammanblandats med *R. fennica*, men lövskogsarten skiljer sig på att även grenarna på unga fruktkroppar är lilafärgade och att grenarna med åldern antar en mer olivgulgråbrun färg. Även gultoppig fingersvamp, *R. testaceoflava*, som inte har lilafärgad fot, har ibland sammanblandats med *R. fennica*. Det faktum att arten inte varit korrekt förstörd av mykologer i Centraleuropa har gjort att många uppgifter, även i sen tid, är felaktiga och avser någon av dessa andra två andra.

Utbredning och status

Lilafotad fingersvamp är mycket sällsynt i Sverige och endast känd från ett mindre antal lokaler i Norduppland, Gästrikland, Dalarna, Medelpad och Jämtland. Arten är troligen en syd- och mellanboreal barrskogsart. Svampens förekomster utgör sannolikt reliktpopulationer med mycket gamla mycel. I övriga Norden är arten bara känd genom några få fynd i Finland. Den totala populationen i landet bedöms ha minskat och fortsatt kommer att minska då arten är knuten till en mycket bördig och produktiv barrskogsmiljö som successivt avverkas och få områden är formellt skyddade.

Ekologi

Arten bildar mykorrhiza med gran och växer i kalkgranskog och annan örtrik granskog på frisk mullrik mark. Vegetationen är normalt av lågörtstyp med inslag av rikörter såsom blåsippa, vispstarr, underviol och ibland sårläka. Den växer inom områden med lång skoglig kontinuitet där gran har en långvarig hemorts rätt. Ibland finns även spridda inslag av tall på svampens växtplatser. Skogen är ofta olikåldrig och luckig med inslag av gamla granar och strukturen är vanligen präglad av tidigare skogsbete. På flera lokaler förekommer den tillsammans med violgubbe, *Gomphus clavatus*, och andra rödlistade marksvampar.

Hot

Arten hotas främst av avverkning och andra skogsbruksåtgärder, eller någon annan form av exploatering. Den tål inte en slutavverkning eller hård gallring. Även kvävenedfall p g a luftföroreningar, liksom skogsgödsling kan utgöra ett hot. De kända svenska populationerna är så små att man inte kan bortse från negativa genetiska effekter som en följd av isolering från andra populationer av samma art.

Åtgärder

Artens lokaler bör skyddas och undantas från rationellt skogsbruk. Marken på växtplatserna får inte utsättas för kraftiga störningar av typen dikning eller körning med tunga maskiner. Skogsgödsling måste helt undvikas.

Övrigt

Ramaria fennica är tillsammans med *R. fumigata* inte närmare besläktade med övriga stora gula *Ramaria*-arter, utan är genetiskt och evolutionärt mer närstående violgubbe *Gomphus clavatus*. Lilafotad fingersvamp är en mycket bra signalart som indikerar skogsmiljöer med höga naturvärden där många andra hotade mykorrhizasvampar normalt påträffas.

Litteratur

Nitare, J. (red.) 2000. *Signalarter. Indikatorer på skyddsvärd skog. Flora över kryptogamer*. Skogsstyrelsen. (2:a uppl. 2002, 3:dje uppl. 2005, 4:de uppl. 2010). (BILD)

Författare

Johan Nitare 2012